

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА АХБОРОТ МУҲИТИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА ИЛМИЙ-ТАЪЛИМИЙ
РЕСУРСЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ

Гуломова Комила Махаматжоновна

Тошкент иқтисодий ва технологиялари университети

“Ижтимоий фанлар” кафедраси доценти

Аннотация. Мазкур мақолада таълим жараёнида ахборот муҳитини яратиш орқали илмий-таълимий ресурслари мазмуни ҳамда уни яратиш имкониятлари хусусида сўз юритилган. Шунингдек, илмий-таълимий ресурслар ёрдамида таълим сифатини ошириш ва узлуксиз таълим олиш имкониятлари очиб берилган.

Калит сўзлар: Ахборот, илмий таълимий, технология, электрон, касбий фаолият, интернет.

ЗНАЧЕНИЕ НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В
СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ИНФОРМАЦИОННОЙ СРЕДЫ В УЧЕБНОМ
ПРОЦЕССЕ

Гуломова Комила Махаматжановна

Доцент кафедры "Социальные науки" Ташкентского

университета экономики и технологий

Аннотация. В данной статье рассматривается содержание научно-образовательных ресурсов и возможности их создания посредством формирования информационной среды в учебном процессе. Кроме того, раскрываются возможности повышения качества образования и обеспечения непрерывного обучения с помощью научно-образовательных ресурсов.

Ключевые слова: информация, научное образование, технологии, электронный, профессиональная деятельность, интернет.

THE IMPORTANCE OF SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESOURCES
IN IMPROVING THE INFORMATION ENVIRONMENT IN THE
EDUCATIONAL PROCESS

Gulomova Komila Makhamatzhanovna

Associate Professor, Social Sciences Department, Tashkent

University of Economics and Technology

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Annotation. This article discusses the content of scientific and educational resources and the possibilities of creating them by establishing an information environment in the educational process. Additionally, it highlights the role of scientific and educational resources in improving the quality of education and ensuring continuous learning opportunities.

Keywords: Information, scientific education, technology, electronic, professional activity, internet.

Таълимни ахборотлаштириш шароитида профессор-ўқитувчиларни доимий равишда тайёрлаш. Таълимга АКТ ни кенг микёсда жорий этиш таъсири остида ўқитувчининг ўқув жараёнидаги роли сезиларли даражада ўзгаради, уларнинг касбий тайёргарлигини замонавий ахборотлаштириш даражасига мувофиқлиги талаблари қўйилади. Мамлакатимизда ҳам давр талабидан келиб чиқиб, барча соҳаларга замонавий технологияларни жорий этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Рақамли Ўзбекистон – 2030 дастурини жорий этиш мақсадида қўллаб олий таълим муассасаларига таълим жараёнини автоматлаштириш вазифалари қўйилмоқда[1]. Ўқув машғулоти давомида тўғридан-тўғри талабаларга узатиладиган таълимий ахборотнинг ягона ташувчиси сифатида ўқитувчининг модераторнинг муҳим роли билан алмаштирилади, унинг асосий вазифаси талабаларнинг мустақил ишларини олиб бориш, тузатишдир. Шу муносабат билан ўқитувчининг асосий вазифаси “АКТ ва жаҳон ахборот ресурсларидан юқори сифатли навигацияни” ташкил этишдир. Замонавий шароитда ахборот технологияларини ривожлантириш ўқитувчилар томонидан АКТ саводхонлигини доимий равишда оширишни талаб қилади. Бугунги кунда ўз-ўзини тарбиялашда виртуал методик бирлашмалари алоҳида рол ўйнайди, улар қуйидаги иш шакллари амалга оширадилар: телеконференциялар, вебинарлар, Интернет-конференциялар, суҳбатлар, масофавий консултатсиялар, мастер-класслар ва бошқалар. Ўқитувчиларни ахборот ва таълим шароитида ишлаш учун касбий тайёргарлигига алоҳида аҳамият берилади [2].

Электрон ўқитиш бўйича ўқитувчиларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни ўз ичига олади:

- ўқитилаётган фаннинг электрон ўқув-услубий мажмуасини ишлаб чиқиш қобилияти;
- интерфаол, мультимедиа электрон таълим ресурсларини (ЭТР) яратиш ва тайёр дастурий воситаларга эга бўлиш;
- талабалар учун тармоқ таълим ташаббусларини (телекоммуникацион лойиҳалар, викториналар, янгиликлар гуруҳлари, мусобақалар ва бошқалар) ишлаб чиқиш ва ўтказиш қобилияти;
- компьютер алоқаларига эғалик қилиш.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Ўқитувчининг малакасини оширишнинг муҳим шартининг касбий ўзини-ўзи ўқитиш учун мотивацияси ҳисобланади. Ўқитувчининг ўзини-ўзи ўқитиш фаолиятининг мотивацион соҳаси қуйидаги таркибий қисмларни ўз ичига олади:

- ижодий фаолиятни амалга оширишда мустақиллик мотиви. Бунда муаллифлик ҳуқуқига эга ўқув дастурларини тайёрлашда ўқитувчининг мустақил ишлашини англатади;

- шахсий ривожланиш мотиви касбий ва мартаба кўтарилиш истаги билан тавсифланади;

- ўз-ўзини тасдиқлаш мотиви тажрибани умумлаштиришга, илмий ва амалий нашрлар, очиқ мастер-класслар тайёрлашга ёрдам беради;

- рақобат мотиви нуфузли профессионал мусобақаларни оммалаштиришга, унвонларни топиширишга, мукофотларни топиширишга, ҳамкасбларнинг эътирофига ҳисса қўшади [3].

Шундай қилиб, замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ўқитувчининг ўзини-ўзи ўқитиш фаолияти мотивациясини кучайтиради, чунки бу ижодий самарали касбий фаолиятнинг индивидуал услубини шакллантириш ва ривожлантиришга, касбий маҳоратни ривожлантиришга, касбий фаолият ва компетенция хусусиятларига ва касбий қобилият ошишига ёрдам беради.

Агар педагогик фаолият жараёнида вужудга келадиган долзарб касбий муаммоларни ҳал этиш, ахборот-коммуникация технологиялари воситаларидан фойдаланган ҳолда ўқитувчига сифат жиҳатидан янги ўқув натижаларига эришишга имкон берса, демак педагогик ижод ҳақида гапиришимиз мумкин. Таълимни ахборотлаштириш шароитида педагогик ижод қуйидагича намоён бўлади:

- Ўқитувчи томонидан мустақил равишда яратилган дарс ишларида электрон ўқув ресурсларидан фойдаланишда;

- ўқувчиларни самарали дарсларини ва дарсдан ташқари когнитив фаолиятини таъминлаш мақсадида масофавий таълим технологияларидан фаол фойдаланишда;

Касбий ўсишга интилаётган, ўқитиш ва ўқитишнинг янги педагогик ва ахборот-технологияларига эга бўлган ва уларни амалда синаб кўрган ўқитувчи ўзининг профессионал тажрибасини профессионал веб-портфолиодан фойдаланган ҳолда ҳамкасбларига тақдим қилиши мумкин. Веб-портфолио ўқитувчига ўз ўқув материалларини тизимлаштириш, ўқув фаолияти самарадорлигини ва натижаларини таҳлил қилиш ва баҳолаш, талабаларнинг ривожланишини кузатиш ва уларнинг ўқув ютуқларини баҳолаш имконини беради. Материалларни тақдим этишнинг ушбу шакли турли хил тадбирларда оралиқ ва якуний натижаларни қайд этиш имконини беради [4].

Таълим муассасасининг ўқув ахборот муҳитини яратишнинг мақсади атроф-муҳит объекти ва субъектлари ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг пайдо бўлиши ва

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

ривожланишига, шунингдек субъектларнинг фаоллигини шакллантиришга, ижтимоий ва шахсан муҳим кадриятлар сифатида компетенцияни ривожлантириш учун таълим ва ижтимоий ташаббусларни рағбатлантиришдан иборат. Бундай муҳитни яратиш ва ривожлантириш келгуси йилларда таълимни ахборотлаштириш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий мақсади ҳисобланади. Таълимни ривожлантириш тенденцияларига жавоб берадиган давлат сиёсатининг устувор йўналишлари қаторига қуйидагилар киради:

- ўқув жараёнига Интернетнинг афзалликларини қўллаб-қувватловчи замонавий ахборот технологиялари ва дастурларини жорий этиш;
- таълим манфаатларида ижтимоий гуруҳларнинг ўзаро таъсирини таъминлаш мақсадида ижтимоий педагогик тармоқлар ва ижтимоий ҳамжамиятларни яратиш ва ривожлантириш.

Ўрта махсус касб-хунар таълими муассасаларида ўқув ахборот муҳитини бошқариш самарадорлиги мезонлари.

Дунё бўйича ахборотлаштириш жараёни самарадорлигини баҳолаш муаммоси жуда долзарбдир. Нархига қарамай, барча мамлакатлар таълим тизимида ахборотлаштиришни ривожлантиришга маблағ киритишда давом этмоқдалар.

Таълим жараёнида янги ахборот-коммуникация технологиялари ва янги ўқув амалиётининг уйғунлиги бугунги кун таълимини ривожлантиришнинг мумкин бўлган йўналишларидан биридир. Касб-хунар таълими тазими давлатнинг таълим сиёсатидаги тенденцияларни ва битирувчиларнинг таълим натижаларига қўйиладиган талабларни таҳлил қилгандан сўнг, ривожланишнинг энг истиқболли йўналиши янги таълим стандартларига ўктишни таъминлайдиган рақамли коллежларнинг ахборот муҳити моделини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида келишиб олдилар.

Таълим жаройинини тубдан ислоҳ қилиш, ахборот муҳитини такомиллаштириш, унда янги инновацияларни жорий қилиш бугунги куннинг муҳим масалаларидан ҳисобланади. Инновацион фаолият аста-секин касб-хунар таълими тизимини ривожлантиришнинг асосий механизмига айланиб бормоқда. Бу доимий равишда эскирган билимларни талабаларга беришга эмас, балки доимий равишда янгиланиб турадиган маълумотларни олиш, ўзлаштириш ва улардан фойдаланишга имкон берадиган янги технологиялар ва усуллар билан ўзлаштиришга қаратилган.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1. О'збекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 5 октабрдаги “Рақамли О'збекистон – 2030” стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тоғрисида”ги фармони.

2. Тайлақов Н.И. Узлуксиз таълим учун информатикадан о'қув адабиётлари янги авлодини яратишнинг илмий–педагогик асослари. –Т.: О'збекистон миллий энциклопедияси, 2005, –160 б.

3. Ф.Закирова, У.Мухамедханов, Ш.Шарипов, Р.Г.Исянов, Ф.Эсонбобоев, С.Доттоев. Электрон о'қув-методик мажмуалар ва таълим ресурсларини яратиш методикаси. Методик қўлланма. – Т.: ООЎМТВ, 2010. – 57 б.

4. Гурье Л.И. Проектирование педагогических систем: Учеб. пособие; Казан. гос. технол. ун-т. — Казань, 2004. — 212с. 4

